

Verbod op onthoornen?

Het onthoornen van kalfjes staat ter discussie. Verdoven en pijnstilling is intussen verplicht en de klus moet worden uitgevoerd door de veearts. En de branche probeert hoornloze koeien te fokken, maar dat is ingewikkeld, „want het lijkt gelieerd aan de melkproductie”, zegt veearts Michèle Aalders. Dus: hoorns weg-fokken zou de melkgift naar beneden kunnen brengen. Thom Miedema heeft al wel eens een stier gebruikt die hoornloos vererft, maar

het kalf dat daaruit voortkwam, had toch hoorns. Nu heeft hij opnieuw spermarietjes van zo'n stier in huis en over een paar weken verwacht hij daar de eerste kalfjes van. Michèle is benieuwd. Voor beiden staat vast dat hoorns problematisch zijn. „Zeker als ze met z'n allen in de stal lopen. Dan beschadigen ze elkaar.” En het is gevaarlijk voor de boer, zegt Thom. Het Fries-Hollandse vee van vroeger had kromme hoorns, „mar Holsteiners hawwe fan dy

puntige. Dat kin net mei it fuorhek. En bist sels ek net feilich. In ko hat by in kammeraat fan my in kear de hiele overall iepenritst.”

De regering besloot in 2013 het onthoornen 'voorlopig toe te staan', mits naast het infokken van hoornloze koeien ook andere houderijsystemen of vernieuwing van bestaande stalsystemen worden ontwikkeld, waardoor onthoornen minder nodig is. In 2018 worden de afspraken geëvalueerd.

Michèle Aalders tapt bloed af en (foto boven) onthoort jonge kalfjes.

Rook, schroeilucht en geknisper

Daar is de veearts. Met regelmaat brengt ze een bezoek aan Thom Miedema. Steevast gaat ze eerst naar de kalfjes. Checken, advies geven, bloed afnemen en onthoornen. **Ria Kraa** **Marchje Andringa**

Dat is mazzel, een boer met een stuk of acht paar laarzen op een rijtje. Thom Miedema krijgt zo vaak gasten op zijn bedrijf dat hij ze in alle mogelijke soorten en maten heeft. „Ik loop ook wel eens op maat 43”, zegt Michèle Aalders van Dierenartsenpraktijk Noord-West Fryslân uit Franeker. De zes veeartsen uit die praktijk hebben gezamenlijk zo'n honderd boeren in portefeuille (vooral melkveehouders, plus wat vleesveehouders en schapenhouders) en trekken het liefst op elk erf dat ze bezoeken een overall en laarzen van de boer zelf aan. Dat beperkt het risico dat ze ziekten overbrengen van het ene naar het andere bedrijf.

Iedere ze tot acht weken bezoekt ze Thoms koeien voor de lopende zaken. Koeien voelen en scannen (zijn ze drachtig of niet?) en bespreken wat voor ziektegevalen zich voordoen en of en hoe er behandeld gaat worden. Eens per jaar worden ook het bedrijfsgezondheidsplan en het behandelplan

besproken en geactualiseerd. Daarover de komende weken meer, vandaag zijn we druk met het onthoornen van kalfjes.

Thom neemt een verlengenoer mee naar het kalverenverblijf, Michèle loopt erachteraan met een onthoornapparaat en een tas met instrumenten en buisjes. Die buisjes zijn nodig omdat bij drie kalfjes bloed wordt afgenomen; ze zullen worden getest op BVD (bovine virusdiarree), een wereldwijd voorkomende infectie bij rundvee. Thoms bedrijf is officieel BVD-vrij en om die certificering te houden, worden alle nieuwe dieren getest.

Terwijl de veearts vast het onthoornapparaat aan de stroom legt en twee kalfjes een verdovingsprikje geeft, vertelt de boer hoe het met dit viertal kalfjes gaat. Eéntje wil niet goed drinken - dat komt vaker voor, een hok verderop staat er ook zo een. „O wat in sufferd wie dat. Hy woe allinnich mar oan de fles, hy gong noch leaver dea as dat er út in amer súpte. Mar no hat er it troch.” Een ander kalfje uit de jongste

Je hoort geen reutel of kuchen maar er zitten bijgeluiden wel wat op de longen

groep had longontsteking, dus ze hebben alle vier antibiotica gehad. Michèle haalt de stethoscoop tevoorschijn en stelt vast dat het alweer beter gaat. „Je hoort geen reutel of kuchen maar er zitten wel wat bijgeluiden op de longen”, hoort ze. Hoe weet Thom dat, of een dier longontsteking heeft? „Se wienen hieltyd sleau. Kinst it maklik sjen: hy sykhetlet swier, hy pompt mear op de sydkant, sjochst?” Geef ze morgen maar een herhaling van de antibiotica, adviseert de veearts.

Verdoving

Intussen schrijft hij de koenummers op de buisjes bloed die Michèle aftapt en houdt de kalfjes in de gaten die een verdoving hebben gekregen. Ze wankelen op de poten. „Lis dy mar even del, toe mar.” Het duurt even voor ze door de knieën gaan, want ze hebben niet veel verdoving gehad. „Ik doe dat op gewicht en vooral die ene heb ik nog minder gegeven omdat hij het ook al aan de longen heeft. Hij heeft maar een snuffe

gehad, dan hebben zijn hart en longen wat minder te verwerken.”

Nu krijgen ze van de veearts ook nog een prik met lokale verdoving aan weerszijden van waar de hoorns zullen groeien. „Straks krijgen ze ook nog pijnstilling.” Dan brandt de veearts de huid weg. Een nauwkeurig werktje, want ze moet niet het schedeltje raken dat er vlak onder ligt. Het klusje gaat met een schroeilucht, rook en zacht knisperen gepaard maar het is zo gepiept. Nu nog even de spuitbus eroverheen - een knalblauw ontsmettingsmiddel, net als kinderen die bij de kapper na afloop een kleurtje krijgen opgespoten - en dan is het klaar. Ze kijkt nu nog even naar een groter kalf dat oorontsteking heeft gehad - „dat zie je ook, kijk maar, de oren hangen slap” - en pakt dan een schaar. Een van de kalfjes heeft een uier met vijf spenen. De nepspeen moet eraf. „Wol de goeie pakke!” zegt Thom, maar Michèle ziet zijn grins. „Soms is het moeilijk te zien, maar bij deze is heel duidelijk welke vier goed zijn en welke afwijkt.” Knip!

Boer Thom

Wykein volgt Thom Miedema (52), veehouder in Blessum bij Leeuwarden. Hij boert op ruim 70 hectare land met ongeveer 85 melkkoeien.